

Asia: VN/19841/2024

Lausuntopyyntö Ulosottolaitoksen toimipaikoista ja niiden tehtävistä annetun oikeusministeriön asetuksen muuttaminen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto Kotkan toimipaikan säilyttämisestä

Oikeusministeriölle

Viite: Lausuntopyyntö Ulosottolaitoksen toimipaikoista ja niiden tehtävistä annetun oikeusministeriön asetuksen muuttaminen (VN/19841/2024)

Ulosottolaitoksen Kotkan toimipaikan täytöntöönpanovirkamiehinä haluamme esittää vahvan kannanoton Kotkan ulosottotoimipaikan säilyttämisen puolesta. Vaikka ymmärrämme esitetyn toimitilakulusäästön tavoitteen, uskomme, että toimipaikan lakkauttamisella olisi merkittäviä negatiivisia vaikutuksia, jotka kumoaisivat saavutettavat säästöt tai tekisivät niistä kestäättömiä pidemmällä aikavälillä.

Asiakaspalvelun saatavuus ja saavutettavuus

Kotka on Kymenlaakson maakunnan suurimpia kaupunkeja ja merkittävä alueellinen keskus, jonka vaikutusalueella asuu huomattava määrä ihmisiä. Ulosottopalveluiden keskittäminen Kouvolaan heikentäisi merkittävästi palveluiden saavutettavuutta alueen asukkaille ja yrityksille. Erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville kansalaisille, joilla ei välttämättä ole käytettävissään omaa autoa tai riittäviä digitaalisia taitoja, fyysisen toimipaikan puuttuminen Kotkasta nostaisi kynnystä asioida ulosoton kanssa. Tämä voi johtaa asioiden hoitamatta jättämiseen ja entistä syvempiin ongelmiin.

Alueellinen oikeudenhoito ja turvallisuus

Ulosottolaitos on olennainen osa oikeusvaltion toimintaa ja yhteiskunnan turvallisuutta. Lähipalveluiden säilyttäminen tukee alueellisen oikeudenhoidon toimivuutta ja kansalaisten luottamusta oikeusjärjestelmään. Kun ulosoton ammattilaiset ovat läsnä alueella, heillä on parempi ymmärrys paikallisista olosuhteista ja verkostoituminen muiden viranomaisten, kuten poliisin ja sosiaalihuollon kanssa on helpompaa. Tämä on kriittistä tehokkaan täytäntöönpanon ja monimutkaisten tapausten ratkaisemisen kannalta. Kotkan toimipaikan alueella sijaitsee Suomen ja Venäjän raja, eikä virkamiesten tyhjentäminen rajan pinnasta ole järkevää. Virkamiehille on poikkeusoloissa omat tehtävänsä ja varautuminen koskee kaikkia valtion organisaatioita, eikä Ulosottolaitos voi olla tästä sivussa. Venäjän rajan kiinnipysyminen ei ole ikuista, silloin purkautuu suuret määrät Ulosottolaitosta työllistäviä täytäntöönpanotoimia. Lisäksi Ulosottolaitokselle on kaavailtu uusia realisointitoimia muiden täytäntöönpanoviranomaisten suunnalta, poliisin ja tullin myyntejä. Tällöin Kotkan toimipaikalle on vielä enemmän tarvetta.

Kotka ja Hamina ovat myös tärkeä logistinen keskus satamiensa ansiosta ja täällä käsitellään paljon yrityksiin liittyviä asioita. Alueen saaristo on laaja ja rikkonainen. Täytäntöönpanotoimia on myös saaristossa. Ulosoton hakijat ja sidosryhmät hyötyvät paikallisesta asiantuntemuksesta.

Henkilöstön asiantuntemus ja työhyvinvointi

Kotkan ulosottotoimipaikassa on vuosien varrella kertynyt merkittävää paikallistuntemusta ja osaamista ulosottotehtävistä. Toimipaikan lakkauttaminen johtaisi todennäköisesti osan virkamiehistä siirtymiseen muualle tai jopa irtisanoutumiseen, mikä vähentäisi arvokasta asiantuntijuutta ja kokemusta Ulosottolaitoksesta. Uusien virkamiesten rekrytointi ja kouluttaminen on kallista ja aikaa vievää. Lisäksi henkilöstön siirto toiselle paikkakunnalle voi heikentää työhyvinvointia ja sitoutumista, mikä puolestaan vaikuttaa palveluiden laatuun.

Taloudelliset vaikutukset ja elinvoima

Tavoiteltu 1,5 miljoonan euron säästö (Kotkan toimipaikan osalta 86000 euroa) toimitilakuluissa on merkittävä, mutta on arvioitava tarkemmin, miten se vertautuu mahdollisiin menetyksiin. Esimerkiksi lisääntyneet matkakulut, mahdollisesti pidemmät käsittelyajat, palvelun laadun heikkeneminen ja heikkenevä perintätulos aiheuttavat epäsuoria kustannuksia yhteiskunnalle. Ulosotto on tärkeä tulonlähde valtiolle verojen ja muiden julkisten maksujen perintänsä vuoksi. Lisäksi viraston lakkauttaminen heikentää alueen elinvoimaa ja palvelurakennetta.

Kotkan toimipaikan toimialue ulottuu viiden kunnan alueelle: Kotka, Hamina, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti. Alue on maantieteellisesti laaja ja toimitusmatkat ovat melko pitkiä. Toimipaikan alueella on myös runsaasti realisoitavaa omaisuutta (vuonna 2024 toteutuneita realisointeja 129 kpl ja 1.1.-7.6.2025 toteutuneita realisointeja on 65 kpl). Toimitettuja häättöjä oli 95 kpl vuonna 2024. Omaisuuden realisointi edellyttää yleensä useampaa käyntiä myyntikohteessa (kuntotarkastus ja katselmus, esittely ja mahdollinen myynnin jälkeinen häättö). Myyntiä ennen velallisen on myös tultava tapaamaan ulosottomiestä toimipaikkaan vaadeselvityksen tekemiseksi tai selvitys voidaan tehdä velallisen luona.

Laajassa täytäntöönpanossa myös ulosottoselvitykset ovat tarpeellisia, jolloin velallisen on tultava toimipaikkaan henkilökohtaisesti. Jos lähin toimipaikka on Kouvolassa, nostaa se velallisten kynnystä saapua ulosottoselvitykseen entisestään. Monesta paikasta Kouvolaan pääsy julkisella liikenteellä on mahdotonta.

Oikeusministeriön perustelumuistiossa on mainittu, että lakkautettavaksi esitettävissä toimipaikoissa on vähän toimituskäyntejä. Suurimmassa lakkautusuhan alla oleva Kotkan toimipaikka on viiden eniten realisointeja tekevien virastojen joukossa koko Suomessa. Nämä tiedot on mahdollista saada Ulosottolaitoksesta. Ikävää jos päätös tehdään vajaavaisten ja väärin tietojen pohjalta. Lisäksi koko ajan on liikkunut väärä tietoja Kotkan toimipaikan virkamiesten määrästä, meitä on nyt 17 kpl.

Koko esitys toimipaikkojen lakkauttamisesta on tehty ajattelematta mitä toimipaikan lakkauttaminen aiheuttaa täytäntöönpanon sujumiselle. Viran hoitaminen tulee hyvin vaikeaksi, virastolle on tuotava realisoinneissa ja häädöissä avaimia ja talteen otettavaa irtaimistoa. Tämä pidentää toimitusmatkoja ja lainmukaisten velvoitteiden tekemiselle jää vähemmän aikaa. Jo nyt toimitusmatka voi kestää tunnin suuntaansa, päivään ei mahdu montaa toimitusta. Virkamiesten on tehtävä laissa määritetyt tehtävät, nyt esityksen myötä niiden tekemistä vaikeutetaan suuresti osalle virkakuntaa. Tämä ei ole oikeudenmukaista.

Lisäksi Kotkan henkilöstö on siirtymässä esityksen mukaan virastoon, jossa ei ole kuin puolelle henkilöstöstä työpiste. Tilat ovat huonot keskittymistä vaativaan työhön ja puhelinkeskusteluihin, koska avoimessa konttoritilassa on mahdotonta tehdä vaativaa perintätyötä. Jos työnantajalla ei ole jatkossa varaa järjestää virkamiehilleen työtiloja, heidän on tehtävä etätöitä kotona.

Työtehtäviin liittyvät toimitusmatkat tehdään omilla autoilla, mikä ei ole nykypäivää turvallisuusnäkökohdat huomioiden.

Vaihtoehtoinen säästömalli

Ulosottolaitos ei ole selvittänyt kaikkien toimipaikkojen kattavaa säästömallia, jossa tiloja pienennettäisiin kaikista virastoista. Kaikkien toimipaikkojen osallistuminen säästöihin olisi oikeudenmukaista, nyt näyttävät säästöt ja samalla työtehtävien tekemisen vaikeutuminen kohdistuvan vain osaan virkakunnasta.

Ulosottomaksuja ei ole korotettu vuosikymmeniin. Esim. hakijalle tuleva 55 euron täytäntöönpanomaksu hädöstä vaikuttaa pieneltä kustannukselta verrattuna hädön vaatimaan työmäärään ulosoton virkamiehiltä. Ulosottomaksujen korottamisella katettaisiin enemmän ulosottolaitoksen toimintamenoja.

Yhteenveto

Edellä esitettyjen perustelujen valossa pyydämme, että Kotkan toimipaikan säilyttämistä harkitaan uudelleen. Uskomme, että toimipaikan säilyttäminen on tärkeää niin palveluiden saatavuuden, alueellisen oikeudenhoidon kuin täytäntöönpanon sujuvuuden kannalta. Kustannussäästöjen tavoittelu on ymmärrettävää, mutta niiden ei tulisi johtaa palveluiden heikentymiseen, joka lopulta koituisi yhteiskunnalle kalliimmaksi.

Toivomme, että oikeusministeriö ottaa huomioon nämä näkökohdat lopullisessa päätöksessään.

Kunnioittavasti,

Ulosottolaitoksen Kotkan toimipaikan täytäntöönpanovirkamiehet

Kiiskinen Ismo
Ulosottolaitos - Ulosottolaitoksen Kotkan toimipaikka.
Täytäntöönpanovirkamiehet